

ske domstole — ikke mindst i spørgsmålet vedrørende eksklusivaftaler — udvidet en på talrige afgørelser hvilende retspraksis, der gør det muligt at ramme urimelige vedtagelser m. v. De retsbestemte linier, der herved er trukket op for erhvervsmæssigt samarbejdes former, er efter industrirådets opfattelse af væsentlig betydning ved en vurdering af behovet for nye, udførlige lovregler og burde derfor sikkert være gjort til genstand for behandling i betænkningen.

Også på andre områder taler vægtige grunde for, at kommissionen burde have ofret større opmærksomhed på det forhold, at visse af de opstillede målsætninger allerede er tilgodeset under den nugældende lovgivning. Eksempelvis kan det anføres, at betænkningen (pag. 31) erkender, at „beskatningen medfører, at en ikke uvæsentlig del af monopolernes overskud kommer de offentlige kasser og derigennem den øvrige befolkning til gode“. En nærmere undersøgelse af hele dette spørgsmål ville have været af stor interesse, fordi en del tyder på, at man derved ville være nået til erkendelse af, at overskudsforholdene for monopoler m. v. ikke gør yderligere statsindgreb påkrævede. Det må jo også i denne forbindelse erindres, at udsigten til en særlig indtjening ofte er et vigtigt incitament til igangsættelse af nye produktioner, og derfor bør virksomheder ikke gennem prismæssige indgreb fratages mulighed for nødvendig konsolidering og udvidelse. At dette er af særlig betydning for unge virksomheder er en selvfølge.

Man skal yderligere pege på, at det af den til kommissionens betænkning som bilag 5 fremlagte redegørelse for prisdirektoratets praksis klart fremgår, at den pris-kontrolrådet efter den gældende prislov givne bemyndigelse til at gribe ind overfor aftaler m. v., således som den er blevet praktiseret, har vist sig særdeles omfattende; man må endog mene, at prismyndighederne er gået så vidt, at dette i sig selv må vække betænkelighed. I det hele mener industrirådet i hvert fald at måtte fremhæve, at det i betænkningen ikke synes dokumenteret eller blot sandsynliggjort, at de bestående forhold på det danske marked nødvendiggør en skærpet lovgivning som foreslået.

Set på denne baggrund må det derfor virke overraskende — og påkalde den alvorligste indsigelse — at adskillige af de af kommissionen fremsatte forslag udvider myndighedernes adgang til ved ganske skønsmæssige afgørelser at gribe regulerende ind — ikke mindst i forbindelse med den foreslåede forhåndsgodkendelse af visse aftaler m. v. — og derved uddyber mulighederne for fejlgreb i disse meget betydningsfulde og for virksomhederne og deres produktion ofte livsvigtige spørgsmål.

En række af disse skønsmæssige afgørelser tænkes iøvrigt hjemlet ved en beføjelse, der i betænkningen udtrykkeligt betegnes som en dispensationsbeføjelse, i hvilken der foreslås trukket snævre grænser for dispensationens meddelelse. Ved indgreb af den her nævnte karakter er det mest nærliggende, at der kan forvoldes dansk produktionsliv stor skade, hvorimod det er tvivlsomt, hvilke samfundsmæssige fordele der kan opnås. Den herved opståede usikkerhed i erhvervslivets dispositioner bliver jo ikke mindre udtalt derved, at kommissionen tilsyneladende tænker sig muligheden af lidt efter lidt at søge en skærpet kurs gennemført. Anderledes kan det i hvert fald vanskeligt forstås, når man f. eks. på pag. 80 i betænkningen (en del tilsvarende bemærkninger kunne anføres) understreger, at „man ikke på nuværende tidspunkt“ foreslår nærmere angivne forhold omfattet af det påtænkte indgreb.

Under alle omstændigheder bør det være myndighedernes opgave at påvise eventuelle skadelige virkninger af et samarbejde eller lignende. Kommissionen har overvejet indførelse i loven af en såkaldt præsumptionsregel indeholdende en forhåndsformodning om, at visse aftaler, vedtagelser eller bestemmelser har urimelige virkninger. Ud fra principielle juridiske betænkeligheder ved at indføre en regel, der medfører en vis forskydning af bevisbyrden i de erhvervsdrivendes disfavør — hvilket langt fra ville være en formalitet, men tværtimod en ændring med vidtrækkende konsekvenser — har man set bort fra at indføre en sådan regel i loven. Industrirådet kan ganske tiltræde denne betragtning, men må påpege, at kommissionens forslag om forhåndsgodkendelse af en række væsentlige aftaler og bestemmelser, der i realiteten vil